

eul_wid: coy-ab

Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης · Protagoras of Abdera

On Truth and the Measure of Man

Ἀποσπάσματα

Period: Κλασική Classical

Dialect: Ἴωνική Ionic

Domain: Ῥητορική Oratory

Format: Ἑμμετρος Verse

1 (tit) ΠΡΩΤΑΓΟΡΟΥ ΑΛΗΘΕΙΑ ἢ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΕΣ SEXT. adv. math. VII 60, καὶ Πρωταγόραν δὲ τὸν Ἀβδηρίτην ἐγκατέλεξάν τινες τῷ χορῷ τῶν ἀναιρούντων τὸ κριτήριον φιλοσόφων, ἐπεὶ φησι πάσας τὰς φαντασίας καὶ τὰς δόξας ἀληθεῖς ὑπάρχειν καὶ τῶν πρὸς τι εἶναι τὴν ἀλήθειαν διὰ τὸ πᾶν τὸ φανὲν ἢ δόξαν τινὶ εὐθέως πρὸς ἐκείνῳ ὑπάρχειν. ἐναρχόμενος γοῦν τῶν Καταβαλλόντων ἀνεφώνησε· ‘ πάντων χρημάτων μέτρον ἐστὶν ἄνθρωπος , τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι ν , τῶν δὲ οὐκ ὄντων ὡς οὐκ ἔστιν ‘. PLATO Theaet. 151E 152A Κινδυνεύεις μέντοι λόγον οὐ φαῦλον εἰρηκέναι περὶ ἐπιστήμης, ἀλλ’ ὃν ἔλεγε καὶ Πρωταγόρας. τρόπον δέ τινα ἄλλον εἴρηκε τὰ αὐτὰ ταῦτα. φησὶ γάρ που πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον εἶναι ι , τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστ ι , τῶν δὲ μὴ ὄντων ὡς οὐκ ἔστι ν. ἀνέγνωκας γάρ που; —Ἀνέγνωκα καὶ πολλάκις. —Οὐκοῦν οὕτως πως λέγει, ὡς οἷα μὲν ἕκαστα ἐμοὶ φαίνεται, τοιαῦτα μὲν ἔστιν ἐμοί, οἷα δὲ σοί, τοιαῦτα δὲ αὐτοῖς ἄνθρωπος δὲ σύ τε καὶ γώ; ... ἄρ’ οὐκ ἐνίοτε πνέοντος ἀνέμου τοῦ αὐτοῦ ὁ μὲν ἡμῶν ῥιγῶι, ὁ δ’ οὐ; καὶ ὁ μὲν ἡρέμα, ὁ δὲ σφόδρα; —Καὶ μάλα. —Πότερον οὖν τότε αὐτὸ ἐφ’ ἑαυτοῦ τὸ πνεῦμα ψυχρὸν ἢ οὐ ψυχρὸν φήσομεν, ἢ πεισόμεθα τῷ Πρωταγόρῃ ὅτι τῷ μὲν ῥιγῶντι ψυχρὸν, τῷ δὲ μὴ οὐ; — Ὅμοιον. —Οὐκοῦν καὶ φαίνεται οὕτως ἐκατέρωι; — Ναί. —Τὸ δὲ γε φαίνεται αἰσθάνεται ἔστιν; —Ἔστιν γάρ. —Φαντασία ἄρα καὶ αἴσθησις ταῦτὸν ἐν τε θερμοῖς καὶ πᾶσι τοῖς τοιοῦτοις. οἷά γ’ ἄρ’ αἰσθάνεται ἕκαστος, τοιαῦτα ἐκάστωι καὶ κινδυνεύει εἶναι. 161 C Sokr. Τὰ μὲν ἄλλα μοι πάνυ ἡδέως εἴρηκεν, ὡς τὸ δοκοῦν ἐκάστωι τοῦτο καὶ ἔστιν· τὴν δ’ ἀρχὴν τοῦ λόγου τεθαύμακα, ὅτι οὐκ εἶπεν ἀρχόμενος τῆς Ἀληθείας ὅτι πάντων χρημάτων μέτρον ἐστὶν ὅς ἢ κυνοκέφαλος ἢ τι ἄλλο ἀτοπώτερον τῶν ἐχόντων αἴσθησιν, ἵνα μεγαλοπρεπῶς καὶ πάνυ καταφρονητικῶς ἤρξατο ἡμῖν λέγειν, ἐνδεικνύμενος ὅτι ἡμεῖς μὲν αὐτὸν ὥσπερ θεὸν ἐθαυμάζομεν ἐπὶ σοφίᾳ, ὁ δ’ ἄρα ἐτύγχανεν ὢν εἰς φρόνησιν οὐδὲν βελτίων βατράχου γυρίνου, μὴ ὅτι ἄλλου τοῦ ἀνθρώπων.

2 (tit) ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΤΟΣ PORPHYR. ἀπὸ τοῦ α τῆς Φιλολόγου ἀκροάσεως b. Eus. P. E. X 3, 25 σπάνια δὲ τὰ τῶν πρὸ τοῦ Πλάτωνος γεγονότων βιβλία· ἐπεὶ ἴσως πλείους ἂν τις ἐφώρασε τοῦ φιλοσόφου <κλοπᾶς> · ἐγὼ δ’ οὖν ἤϊ κατὰ τύχην περιπέπτωκα Πρωταγόρου τὸν Περὶ τοῦ ὄντος ἀναγινώσκων λόγον πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὄν εἰσάγοντας τοιαύταις αὐτὸν εὐρίσκω χρώμενον ἀπαντήσεσιν· ἐσπούδασα γὰρ αὐταῖς λέξεσι τὰ ῥηθέντα μνημονεύειν. Euseb. fügt zu καὶ ταῦτ’ εἰπὼν διὰ πλείονων τίθησι τὰς ἀποδείξεις.

3 (tit)

ΜΕΓΑΣ ΛΟΓΟΣ ANECD. PAR. I 171, 31 de Hippomachos B 3 [ed. Bohler *Sophistae Protrep.* fr. Lips. 1903 p. 46, 5] ὅτι ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μεγάλῳ λόγῳ ὁ Π. εἶπε· ‘ φύσεως καὶ ἀσκήσεως διδασκαλία δεῖται ‘ καὶ ‘ ἀπὸ νεότητος δὲ ἀρξαμένους δεῖ μανθάνειν ‘. οὐκ ἂν δὲ ἔλεγε τοῦτο, εἰ αὐτὸς ὁψιμαθὴς ἦν, ὡς ἐνόμιζε καὶ ἔλεγεν Ἐπικούρου περὶ Πρωταγόρου [fr. 173 Us.; 68 A 9].

- 4 (tit) ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ EUS. P. E. XIV 3, 7 ὁ μὲν γὰρ Δημοκρίτου γεγρονῶς ἐταῖρος ὁ Π. ἄθεον ἐκτίσας δόξαν· λέγεται γοῦν τοιαῖδε κεχρησθαι εἰσβολῇ ἐν τῷ Περὶ θεῶν συγγράμματι· ‘ περὶ μὲν θεῶν οὐκ οἶδα ... ἰδέαν ‘. DIOG. IX 51 [II 253, 28] ‘ περὶ ... ἀνθρώπου ‘. περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι, οὐθ’ ὡς εἰσὶν οὐθ’ ὡς οὐκ εἰσὶν οὐθ’ ὅποιοί τινες ἰδέαν· πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἰδέναι ἢ τ’ ἀδηλότης καὶ βραχὺς ὧν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου.

- 5 (tit) ANTILOGION AB DIOG. III 37 Εὐφορίων [fr. 152 Scheidweiler] δὲ καὶ Παναίτιος [fr. 50 Fowler] εἰρήκασιν πολλάκις ἐστραμμένην εὐρησθαι τὴν ἀρχὴν τῆς Πολιτείας, ἣν Πολιτείαν Ἀριστοξενός [fr. 33 FHG II 282] φησὶ πᾶσαν σχεδὸν ἐν τοῖς Πρωταγόρου γεγράφθαι Ἀντιλογικοῖς. 57 Πολιτείας ... ἦν καὶ εὐρίσκεσθαι σχεδὸν ὅλην παρὰ Πρωταγόρου ἐν τοῖς Ἀντιλογικοῖς φησὶ Φαβωρίνος ἐν Παντοδαπῇ ἱστορίᾳ δευτέρῳ [fr. 21 FHG III 580].

tit, 6-6b ΤΕΧΝΗ ΕΡΙΣΤΙΚΩΝ

- 6 CIC. Brut. 12, 46 scriptasque fuisse et paratas a Protagora rerum inlustrum disputationes, quae nunc communes appellantur loci. QUINTIL. III 1, 10 Abderites P., a quo decem milibus denariorum didicisse artem, quam edidit, Euathlus [s. II 254, 21. 255, 12. 256, 11] dicitur. 1, 12 (84 A 10) horum primi communis locos tractasse dicuntur P., Gorgias, affectus Prodicus et Hippas et idem P. et Thrasymachus.
- 6a DIOG. IX 51 πρῶτος ἔφη (Π.) δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος ἀντικειμένους ἀλλήλοισι.
- 6b ARISTOT. Rhet. B 24. 1402a 23 [vgl. A 21] ... τὸν ἥττω ... λόγον κρείττω ποιεῖν.
- 7 (tit) ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΩΗΜΑΤΩΝ ARISTOT. Metaph. B 2. 997b 32 οὐδὲ τοῦτο ἀληθές, ὡς ἡ γεωδαισία τῶν αἰσθητῶν ἐστὶ μεγεθῶν καὶ φθαρτῶν· ἐφθείρετο γὰρ ἂν φθειρομένων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν αἰσθητῶν ἂν εἴη μεγεθῶν οὐδὲ περὶ τὸν οὐρανὸν ἢ ἀστρολογία τόνδε. οὔτε γὰρ αἰ αἰσθηταὶ γραμμαὶ τοιαῦταί εἰσιν οἷας λέγει ὁ γεωμέτρης· οὐθὲν γὰρ εὐθὺ τῶν αἰσθητῶν οὕτως οὐδὲ στρογγύλον· ἅπτεται γὰρ τοῦ κανόνος οὐ κατὰ στιγμὴν ὁ κύκλος, ἀλλ’ ὥσπερ Πρωταγόρας ἔλεγεν ἐλέγχων τοὺς γεωμέτρους, οὔτε ...
- 8 (tit) ΠΕΡΙ ΠΑΛΗΣ PLATO Soph. 232D E τά γε μὴν περὶ πασῶν τε καὶ κατὰ μίαν ἐκάστην τέχνην, ἃ δεῖ πρὸς ἕκαστον αὐτὸν τὸν δημιουργὸν ἀντειπεῖν, δεδημοσιωμένα που καταβέβληται γεγραμμένα τῷ βουλομένῳ μαθεῖν. —Τὰ Πρωταγόρειά μοι φαίνει περὶ τε πάλης καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν εἰρηκέναι ... 233A Πῶς οὖν ἂν ποτέ τις πρὸς γε τὸν ἐπιστάμενον αὐτὸς ἀνεπιστήμων ὧν δύναται ἂν ὑγιές τι λέγων ἀντειπεῖν; —Οὐδαμῶς.

8a ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

8b ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΡΧΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

8c ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ

8d ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ

8e ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΥΚ ΟΡΘΩΣ ΤΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΠΡΑΞΣΟΜΕΝΩΝ

8f ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΟΣ

8g ΔΙΚΗ ΥΠΕΡ ΜΙΣΘΟΥ

8h ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΔΟΥ

9

[PLUT.] Cons. ad Apoll. 33 p. 118E Περικλέα δὲ τὸν Ὀλύμπιον προσαγορευθέντα διὰ τὴν περὶ τὸν λόγον καὶ τὴν σύνεσιν ὑπερβεβλημένην δύναμιν, πυθόμενον ἀμφοτέρους αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς μετηλλαχέναι τὸν βίον Πάραλόν τε καὶ Ξάνθιππον (ὥς φησι Π. εἰπὼν οὕτως ‘ τῶν .. ἀμηχανίην ’) · τοῦτον γὰρ εὐθὺς μετὰ τὴν προσαγγελίαν ἀμφοτέρων τῶν υἱέων οὐδὲν ἦττον ἐστεφανωμένον κατὰ τὸ πάτριον ἔθος καὶ λευχειμονοῦντα δημηγορεῖν ‘βουλὰς τ’ ἐξάρχοντ’ ἀγαθὰς’ [Hom. B 273] πρὸς τε τὸν πόλεμον ἐπιπαρορμῶντα τοὺς Ἀθηναίους. τῶν γὰρ υἱέων νεηνιῶν ὄντων καὶ καλῶν, ἐν ὅκτῳ δὲ ταῖς πάσῃσιν ἡμέρῃσιν ἀποθανόντων, νηπενθέως ἀνέτλη· εὐδίας γὰρ εἶχετο, ἐξ ἧς πολλὸν ὦνητο κατὰ πᾶσαν ἡμέρην εἰς εὐποτμίην καὶ ἀνωδυνίην καὶ τὴν ἐν τοῖς πολλοῖσι δόξαν· πᾶς γάρ τις μιν ὁρῶν τὰ ἑαυτοῦ πένθεα ἐρρωμένως φέροντα, μεγαλόφρονά τε καὶ ἀνδρεῖον ἐδόκει εἶναι καὶ ἑαυτοῦ κρείσσονα, κάρτα εἰδὼς τὴν ἑαυτοῦ ἐν τοιοῖσδε πράγμασιν ἀμηχανίην.

- ¹⁰ STOB. III (Flor.) 29, 80 Π. ἔλεγε μηδὲν εἶναι μήτε τέχνην ἄνευ μελέτης μήτε μελέτην ἄνευ τέχνης.